

Силабус курсу

НЕВРОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЛОГОПЕДІЇ

Ступінь вищої освіти – бакалавр
Освітньо-професійна програма «Логопедія»
Дні занять: згідно з розкладом

Рік навчання: II, Семестр: 4
Кількість кредитів: 3
Мова викладання: українська

Керівник курсу:	кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Герашенко Світлана Іванівна
Контактний телефон викладача	+380955530653
Е-mail викладача:	s.i.herashchenko@npu.edu.ua
Формат дисципліни:	обов'язкова
Обсяг дисципліни:	Кредити ЄКТС – 3 (90 год)

Опис дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Неврологічні основи логопедії» є систематизація знань здобувачів першого рівня вищої освіти щодо неврологічних механізмів мозкової організації мовлення в умовах онтогенезу та дизонтогенезу. А також засвоєння студентами знань про неврологічну симптоматику мовленнєвих порушень, що є підґрунтям формування професійних компетентностей у майбутніх фахівців в галузі спеціальної та інклюзивної освіти. Зміст дисципліни розроблено відповідно до основних положень освітньо-професійної програми «Логопедія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Структура курсу

Години лек./сем.	Тема	Результати навчання	Завдання
4 семестр			
Змістовий модуль 1. Мозкова організація мовленнєвої діяльності			
4/2/2	Тема 1. Структура головного мозку. Загальна схема будови мовленнєвої системи	Знати особливості діяльності різних відділів головного мозку та їх значення у формуванні мовлення та інших форм вищих психічних функцій. Закономірності структурного дозрівання мозку. Причини порушень розвитку нервової системи та їх вплив на становлення мовленнєвої діяльності особистості.	Питання, тести, практичні завдання

4/2/2	Тема 2. Функціональність основних мовленнєвих зон великих півкуль	Знати про функціональність півкуль головного мозку в нормі та патології. Розуміти значення провідних шляхів головного мозку для становлення мовлення в онтогенезі. Усвідомлювати функціональне значення різних відділів нервової системи для мовленнєвої діяльності. Визначати особливості мовленнєвої діяльності осіб відповідно до локалізації порушень у вищих кіркових функцій.	Питання, тести, практичні завдання
4/2/2	Тема 3. Нейроанатомічні особливості організації рухової діяльності	Знати про нейроанатомічні особливості рухової діяльності. Орієнтуватись в механізмі організації рухової діяльності відповідно до теорії рухової діяльності М.А. Бернштейна.	Питання, тести, практичні завдання
4/2/2	Тема 4. Функціональні блоки нервової системи	Знати про нейролінгвістичну концепцію О.Р. Лурія, яка базується на уявленнях про те, що психічні процеси є складними функціональними системами, що реалізують себе у вигляді складних комплексів спільно працюючих мозкових структур.	Питання, Тести, практичні завдання
4/2/2	Тема 5. Чуттєва основа мовлення. Гнозис і праксис та їх розлади.	Вивчити анатомічні структури та фізіологічні процеси, що забезпечують чутливість в організмі людини. Ознайомитись з поняттями гнозис, праксис, агнозії, диспрасії.	Питання, тести, практичні завдання
Змістовий модуль 2. Центральні органічні форми мовленнєвих порушень			
6/2/4	Тема 6. Дизартрія, як прояв розладів іннервації артикуляційно-фонаційного апарату	Ознайомитись з неврологічними механізмами рухових порушень при дизартрії та їх вплив на мовленнєву діяльність особистості.	Питання, презентації, практичні завдання
6/2/4	Тема 7. Клініко-неврологічна характеристика афазії	Сформувати уявлення у студентів про неврологічні механізми порушень при афазіях з метою розуміння особливостей мовленнєвої діяльності при локальних ураженнях головного мозку.	Питання, практичні завдання, презентації, робота у групах
4/2/2	Тема 8. Етіопатогенез заїкання	Засвоїти патогенетичні механізми нервової діяльності при порушеннях темпо-ритмічної організації мовлення	Питання, практичні завдання, презентації, робота у групах

Формування програмних компетентностей

Індекс у матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК 2.	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ЗК 3.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 7.	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ФК 1.	Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з порушеннями мовлення.
ФК 3.	Здатність застосовувати психологопедагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.
ФК 4.	Здатність планувати та організовувати корекційно-логопедичну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення мовленнєвого розвитку, актуального стану та потенційних можливостей дітей, оцінювати її результати.
ФК 5.	Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з порушеннями мовлення, доцільно обирати методичне й інформаційнокомп'ютерне забезпечення.
ФК 8.	Готовність до діагностико-консультативної діяльності.
Програмні результати навчання	
ПРН 2.	Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.
ПРН 3.	Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.
ПРН 4.	Застосовувати для розв'язування складних задач спеціальної освіти сучасні методи діагностики психофізичного розвитку дітей, критично оцінювати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рекомендації щодо створення найоптимальніших умов для здобуття освіти.
ПРН 6.	Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з порушеннями мовленнєвого розвитку з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.
ПРН 8.	Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.
ПРН 10.	Здійснювати спостереження за дітьми з порушеннями мовлення, реалізовувати логопедичний супровід з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

ПРН 12.	Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами загалом та порушеннями мовленнєвого розвитку зокрема.
----------------	---

Літературні джерела

1. Березан О. І. Неврологічні основи логопедії: Навчальний посібник для студентів спеціальності 6.010100 – «Корекційна освіта» / О. І. Березан. – Полтава : Друкарня ПП Ткалич А.М. – 2008. – 92 с.
2. Будова нервової системи. Головний мозок. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=IdvNrdkZNIk>
3. Головний мозок. URL : https://www.youtube.com/watch?v=9O2p_m51qds
4. Дегтяренко Т., Лобанова О., Дудченко І. Мовленнєва і сенсорна системи та їх порушення. Суми, 2020. 420 с.
5. Коломієць Ю. Міжпівкульна взаємодія. <https://www.facebook.com/watch/?v=489714792052301>
6. Логопедія : підручник / за ред. М. К. Шеремет. – 3-є вид., перер. та допов. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. – 672 с
7. Логопсихологія : навч. посіб. / С. Ю. Конопляста, Т. В. Сак ; за ред. М. К. Шеремет. – К. : Знання, 2010. – 293 с.
8. Лопатинська Н.А. Нейроонтогенетичні фактори становлення функціональної системи мови та мовлення. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови. 2017. Вип. 13. С. 387–399.
9. Мартиненко, І. В. Диспраксія в структурі мовленнєвого дизонтогенезу дітей. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія : збірник наукових праць. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. Випуск 40. С. 65–70.
10. Неврологічні основи логопедії: навч. посіб. / М.К. Шеремет, О.В. Боряк. – Суми: ФОП Цьома С.П., 2016. – 252 с.
11. Нейропсихологія. Розвиток вищих психічних функцій в онтогенезі <https://www.youtube.com/watch?v=N10D8NZonNY>
12. Пашковський В. М. Методична розробка для самостійної роботи студентів. Вікові особливості зорового, слухового, вестибулярного, смакового, нюхового аналізаторів. симптоматика їх порушень в залежності від рівня ураження / В. М. Пашковський. – Чернівці, 2009 р. – С. 12.
13. Плиска О. І. Фізіологія вищої нервової діяльності та сенсорних систем : Посібник. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – 285 с
14. Розвиток головного мозку новонародженого по місяцях. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vamporada.info/?p=1559>
15. Розвиток нервової системи. Курс лекцій. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.lnu.edu.ua/faculty/bzhd/Valeo/Lekcia_1.pdf
16. Хоменко П. В. Вікові особливості моторики людини: Навчальний посібник / П. В. Хоменко. – Полтава, 2005 – С. 28.
17. Шеремет М. К. Корекція просодичної сторони мовлення у дітей старшого дошкільного віку з дизартрією: навч.-метод. посіб. / М. К. Шеремет, О. В. Боряк. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2013. – 192 с

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.

Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування та підготовки практичних завдань у процесі заняття.

Політика щодо відвідування: відвідування семінарських занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись у он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
3 курс 6 семестр	
Змістовий модуль 1 (тема 1–5) – усне і письмове опитування, виконання практичних завдань	40
Змістовий модуль 2 (тема 3–4) – усне і письмове опитування, виконання практичних завдань	20
Екзамен – підсумковий тест	40
Усього	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C	задовільно	
64-73	D		
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни